

ЭКОЛОГИК
ЭКСПЕРТИЗАНИНГ
АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

РЕЖА

1

- .Экологик экспертиза умумий принциплари.

2

- Экологик экспертиза илмий принциплари.

3

- Экологик экспертиза ҳуқуқий принциплари.

Табиий объектларга нисбатан мулк ҳуқуқи — табиий ресурслар, табиий комплекслар ёки табиий ҳудудларни кимга тегишлилиги ва мулкдорнинг унга нисбатан қандай ваколат (ҳуқук)га эга эканлиги.

Ўзбекистон Республикаси «Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонуннинг 2-моддасига кўра мамлакатимизда Экология ҳукукининг объектига кириб табиий ресурслар — ер, ер ости бойликлари, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси каби табиат унсурлари ҳамда уларнинг комплекслари — кўрикхона, буюртма ёдгорлик, ботаника ва кўрикхона (заказник), миллий табиий боғ, тарихий-табиий ҳайвонот боғлари, дендрологик боғлар, курорт ҳудудлари каби мажмуалар олинади

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 55-моддасига биноан ҳамма табиий захиралар умуммиллий бойлик ҳисобланади. Умуммиллий бойлик ибораси «Мулкчилик» ва «Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонунларда ҳам ўз ифодасини топган.

Экология ҳуқуқининг объектларига нисбатан мулк ҳуқуқининг юзага келишида табиат қонунларини ва жамият манфаатларининг ўзига хос томонларини инобатга олмасдан иложи йўқ.

Ушбу ўзига хослик қуйидагиларни ўз ичига олади:

*табиий
унсурларнинг
моддийлигида,*

ажралмаслигида

*қийматининг
йўқлигида*

➤ Экологик экспертиза принциплари
экологик экспертиза фаолияти
тажрабаларини ўрганиш ва
умумлаштириш, улардан
фойдаланиш асосида шаклланади ва
ривожланиб боради. Принциплар
табиат ва жамиятнинг ўзаро
таъсирини оптималлаштириш
эҳтиёжларига максимал даражада
мос келиши керак.

Экологик экспертиза принципларига қуйидаги хусусиятлар хосдир:

1

- 1) Объектив ўзаро боғланган. Экологик экспертиза принциплари табиатга, тарих ва жамиятга, мамлакатга мос келгандагина уларни ҳисоблаш мумкин;

2

- 2) Тарихан шартланганлик. Давлат сиёсати ва давлат тузуми ўзгариши билан экологик экспертиза принциплари ҳам ўзгаради. Ўзбекистоннинг мустақилликка эришиши муносабати билан шундай ўзгаришлар содир бўлди;

3

- 3) Тизимлилик. Экологик экспертизанинг барча принципларини ўзаро боғлиқ классификациялаш мумкин (умумий, илмий, хусусий (компонентлар бўйича), юридик ва бошқалар).

Хозирги замон экологик эксспертизаси
принципларининг қуйидаги учта йўналишини
ажратиш мумкин:

1

- умумий принциплар;

2

- конкрет илмий принциплар;

3

- юридик (ҳуқуқий) принциплар.

Муайян давлатнинг мулк объекти бўлиш имкониятини бермайдиган ва халқаро ҳуқуқ меъёрлари билан экологик жihatдан муҳофазаси ва оқилона фойдаланиши таъминланадиган унсурлар қуйидагилардир:

1

- ўзга давлатлардан бошланиб, бошқа давлатларга оқиб ўтадиган дарёлар (Амударё, Сирдарё, Зарафшон ва шу қабилар);

2

- икки давлат ўртасидаги кўллар (Орол денгизи);

3

- иқлим ресурслари ва космик объектлар (булут, қуёш);

4

- кўчиб юрвчи ва учиб юрвчи ҳайвонлар (қалдирғоч, турна, лайлак) ва хоказо

Экологик экспертиза принциплари йўналишлари

Умумий принциплар

Табиатнинг бирламчилиги

Табиийлик

Сохта муаффақият

Табиатни қайта
ўзгартириш

Ишлаб чиқишни
экологиялаш

Табиий ресурсларни
ижтимоий фойдалилигини
ошириш

Табиий ресурсларни
кенгайтирилган такрор
ишлаб чиқариш

Илмий принциплар

Хулосаларни илмий
асосланиши

Давлат экологик
экспертизасини
мажбурийлиги

АТМТ баҳолашнинг
комплекскиги

Ўзгаришларни башорат
қилиш

Ахборотнинг ишончлиги

Экспертларнинг
мустақилилиги

Жамоатчилик фикрини
хисобга олиш

Хуқуқий принциплар

Қонунийлик

Холислик

Асослик

Экологик халфсизликни
хисобга олишни
мажбурийлиги

Эхтимол тугилаётган
крезумсияси

Фуқаролар соғлигига
таъсирини баҳолашнинг
комплекскиги